

Haninge kommun
Socialnämnden
136 81 HANINGE

Beslut efter tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204)

Datainspektionens beslut

Datainspektionen konstaterar att Socialnämnden i Haninge kommun (socialnämnden), trots inspektionens påpekande i beslutet den 9 juni 2004, fortfarande behandlar personuppgifter i fråga om sökbegrepp i strid med lagen och förordningen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.

Datainspektionen förelägger socialnämnden att se till **att** den personkrets som arbetar med uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av verksamheten och kan göra känsligare sökningar i IFO-systemet begränsas till vad som är nödvändigt, **samt att** övriga handläggare av systemet bara använder sökbegreppen namn, person-, samordnings- eller ärendenummer i ärendehandläggningen. Socialnämnden bör kontakta leverantören av IFO-systemet för att lösa frågan om hur begränsning och kontroll av handläggarnas användning av sökbegrepp ska säkras. Socialnämnden ska vidare se till att det utarbetas en rutin för *regelbunden* uppföljning av loggarna i IFO-systemet för att kontrollera åtkomsten till känsliga och ömtåliga personuppgifter. Socialnämnden ska även se till att inte samtliga handläggare får tillgång till spärrmarkerade adresser i folkbokföringen. Med dessa påpekanden avslutas ärendet. Datainspektionen kommer att följa upp ärendet senast den 30 december 2005.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har efter enkätinspektion i beslut den 9 juni 2004, dnr 1913-2003, konstaterat att socialnämnden behandlar personuppgifter i fråga om sökbegrepp i strid med förordningen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten. Inspektionen påpekade att nämnden är skyldig att se till att bara tillåtna sökbegrepp används, samt att det bör finnas en IT-säkerhetspolicy.

Datainspektionen har genomfört en uppföljande inspektion hos socialnämnden den 29 april 2005. Datainspektionen har sänt ett inspektionsprotokoll till socialnämnden som har yttrat sig.

Sökbegrepp – sammanställningar m.m.

Inspektionsiakttagelser

Vid individ- och familjeomsorgen finns c:a 90 användare av verksamhets-systemet Pro Capita (IFO-systemet). Vid tilldelning av behörighet måste handläggarna underteckna särskild handling där handläggarna åtar sig att följa kommunens policy för IT-säkerhet som kommunstyrelsen beslutat den 18 oktober 2004. Enligt policyn finns information om bl.a. personuppgiftslagen och om sekretessreglerna. Personuppgiftsombudet har även arbetat på ett embryo till en instruktion om hur personuppgifter får behandlas. Arbetet planeras att utvecklas. Enligt socialnämnden använder handläggarna personnummer och delar av personnummer, namn, och adress samt ärendekoder som sökbegrepp i ärendehandläggningen. Cheferna söker fram rapporter på den aktuella enhetens ärenden. Även handläggarna kan söka fram rapporter i ärendehandläggningen. Handläggarna har tekniskt tillgång till varandras ärenden men har informerats om vilka bestämmelser som gäller. Att tekniskt styra behörigheterna hårdare anser socialnämnden inte vara förenligt med att handläggare ibland har jour för varandra och behöver tillgång till varandras ärenden. Vid sökning på rapporter kan handläggarna rent tekniskt få fram namn och personnummer på samtliga som exempelvis har en typ av insats (beslut eller dom); omedelbart omhändertagande enligt LVM, ansökan om vård enligt LVU, dom om ungdomstjänst enligt brottsbalken m.m. Normalt visas inga spärrmarkerade adresser i folkbokföringen i IFO-systemet. Samtliga 90 användare av IFO-systemet kan söka fram listor med personnummer och namn på samtliga inom kommunen som har skyddade adresser i folkbokföringen. Det är bara systemförvaltaren och den systemansvarige som faktiskt kan söka fram de ”verkliga” adresserna som är skyddade i folkbokföringen. Men då handläggare emellanåt manuellt skriver in adressen på de som har skyddade adresser i särskild adressruta i IFO-systemet, har i princip samtliga 90 användare av IFO-systemet tillgång till i vart fall dessa uppgifter. – Loggfunktioner (behandlingshistorik) i IFO-systemet används och åtkomst av en klients uppgifter loggas. Vilka sökbegrepp som används, sökningar på rapporter eller sammanställningar, loggas inte. Kontroll av loggar görs stickprovvis eller på förekommen anledning.

Socialnämnden har i yttrande över inspektionen anfört bl.a. följande. För sökning av ärenden kan endast namn (eller delar av namn), personnummer (eller delar av personnummer), ärendetyper, handläggare eller organisatorisk enhet användas. För sökning i personregister eller kommuninvånarregister kan adress användas som sökbegrepp. Socialnämnden anser att den möjlighet som handläggarna har att söka fram rapporter är ett utmärkt hjälpmedel för att ha kontroll över sin ärendebalans.

Datainspektionen gör följande bedömning.

Datainspektionen har ingen erinran mot kommunens numera antagna IT-policy.

Av 7 a § första stycket lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten framgår att i sammanställningar av personuppgifter får det

inte tas in känsliga personuppgifter eller uppgifter i övrigt om ömtåliga personliga förhållanden. Enligt bestämmelsens andra stycke undantas från förbudet uppgifter om åtgärder som har beslutats inom socialtjänsten som innebär myndighetsutövning och om den bestämmelse som ett sådant beslut grundar sig på. Vidare undantas från förbudet bl.a. uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av verksamheten. Uppräkningen i fråga om undantagen från förbudet i andra stycket är uttömmande (se prop. 2002/03:36 s. 28).

Enligt 15 § förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten får socialnämnden vid handläggning av ärenden bara använda uppgifter om namn eller uppgifter om person-, samordnings- eller ärendenummer som sökbegrepp vid sökning efter uppgifter eller i samband med sammanställningar. Denna begränsning gäller dock inte för tillsyn, uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring av verksamheten.

Chefer och handläggare vid socialnämnden söker fram rapporter i IFO-systemet. Vilka sökbegrepp som används och vilka sammanställningar/rapporter som tas fram loggas dock inte. Socialnämnden har alltså bristande kontroll över vilka sökbegrepp/sammanställningar/rapporter som faktiskt används.

Det åligger socialnämnden att se till att den personkrets som arbetar med uppföljning, utvärdering, och kvalitetssäkring av verksamheten och kan göra känsligare sökningar, begränsas till vad som är nödvändigt. Socialnämnden ska vidare se till att övriga användare av IFO-systemet bara använder sökbegreppen namn, person-, samordnings- eller ärendenummer vid ärendehandläggningen. Samtliga handläggare skall inte heller ha tillgång till spärrmarkerade adresser i folkbokföringen. Det anförda gäller oavsett att socialnämnden anser att handläggarnas möjligheter att söka fram rapporter är ett utmärkt hjälpmedel för att ha kontroll på ärendebalansen. Handläggarnas sökmöjligheter i IFO-systemet måste alltså begränsas, även om det inte nödvändigtvis innebär en teknisk begränsning i IFO-systemet. Om inte en teknisk begränsning väljs är det särskilt angeläget att loggning görs av vilka sökbegrepp som används (se prop. 2000/01:80 s. 147). Socialnämnden bör ta kontakt med leverantören av IFO-systemet i frågan. För att kontrollera åtkomsten till känsliga och ömtåliga personuppgifter måste socialnämnden i IFO-systemet se till att det utarbetas en rutin för *regelbunden* uppföljning av loggarna.

Känsliga personuppgifter i befolkningsregister

Inspektionsiakttagelser

Socialnämnden använder ett befolkningsregister som innehåller bl.a. uppgift om namn, adress, personnummer och medborgarskap och födelseland.

Datainspektionen gör följande bedömning

Personuppgiftslagen innehåller ett principiellt förbud mot att behandla personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung. En uppgift om en persons födelseland i kombination med uppgift om medborgarskap kan i många fall avslöja personens ras eller etniska ursprung och då utgöra en känslig personuppgift (däremot inte en isolerad uppgift om medborgarskap, se prop.

2001/02:144 s. 41). För att känsliga personuppgifter ska få behandlas i en kommuns befolkningsregister måste något undantag från förbudet vara tillämpligt. Kommunernas behandling i denna fråga kan komma att undersökas i annat sammanhang.

Övrigt

Datainspektionen kommer att tillskriva organisationen Sveriges kommuner och landsting för att ta upp en diskussion om de generella frågeställningar som aktualiseras i detta och andra tillsynsärenden som rör socialnämnder i landet.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet skall ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Överklagandet skall ha kommit in till Datainspektionen senast tre veckor från den dag beslutet meddelades för att kunna prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Länsrätten i Stockholms län för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Göran Gräslund, i närvaro av tillsynsdirektören Britt Marie Wester datarådet Hans-Olof Lindblom, byrådirektören Johan Sehlström, föredragande, samt informationssekreteraren Amina Grill.

Göran Gräslund

Johan Sehlström

Kopia till:

Haninge kommun

Socialnämnden

Att. personuppgiftsombudet Maria Johnsson

136 81 HANINGE